

Sygnatura akt II Ca 1/13

Jelenia Góra, dnia 24 stycznia 2013 r.

POSTANOWIENIE

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze II Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

PrzewodniczącySSO Jadwiga Kwapiszewska/spr/

SędziowieSSO Maria Lechowska, SSO Anna Mikuliszyn

ProtokolantAgnieszka Lesicka

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2013 r. w Jeleniej Górze

na rozprawie

sprawy z wniosku T. W.

z udziałem M. O. i P. O.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zgorzelcu

z dnia 31 października 2012 r., sygn. akt I Ns 648/12

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Zgorzelcu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 1/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Zgorzelcu stwierdził, że spadek po S. O. na podstawie ustawy nabyli T. W. jako córka spadkodawcy w 1/2 części oraz M. O. i P. O. jako wnuki spadkodawcy – każde po 1/4 części.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy wydał na podstawie następujących ustaleń.

Spadkodawca zmarł w dniu (...)r. W chwili śmierci był rozwiedziony. Miał czworo dzieci, tj. P. O., A. O., K. O. oraz wnioskodawczynię T. W.. A. O. urodził się w (...)r. i zmarł jako niemowlę w (...)r. P. O. urodził się w dniu (...)r. i zmarł jako niemowlę w dniu (...)r. K. O. zmarł w dniu (...)r., pozostawiając dwoje dzieci – uczestników postępowania: P. O. oraz M. O.. Spadkodawca nie sporządził testamentu. Jest to pierwsze postępowanie spadkowe po nim. Uczestnicy nie składali oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Nikt nie zrzekł się dziedziczenia i nikt nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Biorąc za podstawę powyższe ustalenia Sąd Rejonowy wskazał na podstawie art. 926 § 1 i 2 k.c., że powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu, przy czym dziedziczenie ustawowe następuje wtedy, gdy żadna z osób, które powołać spadkodawca, nie chce lub nie może być spadkobiercą, Sąd zważył, że spadkodawca nie pozostawił testamentu, a zatem powołanie do spadku wynikało z ustawy. Wnioskodawczynie wprawdzie zeznała, że spadkodawca

przy okazji spotkań towarzyskich mówił znajomym, że chciałby aby tylko ona po nim dziedziczyła, jednakże zapewniła, że nie sporządził on testamentu szczególnego w warunkach art. 952 k.c., ani nie powołał jej do dziedziczenia w inny sposób.

Krąg spadkobierców ustalił Sąd na podstawie przepisów art. 931 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych, a jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego dzieciom w częściach równych. Spadkodawca w chwili śmierci był rozwiedziony, miał czworo dzieci, z których troje nie dożyło otwarcia spadku. K. O. zmarł w dniu (...)r., pozostawiając dwoje dzieci – uczestników postępowania. Tym samym spadek na podstawie ustawy nabyli: wnioskodawczyni jako córka spadkodawcy w udziale 1/2 spadku oraz uczestnicy postępowania jako wnuki spadkodawcy w udziale po 1/4 części spadku.

Powyższe orzeczenie w całości apelacją zaskarżyła wnioskodawczyni, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 952 § 1 k.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że spadkodawca nie pozostawił po sobie testamentu ustnego złożonego w obecności trzech świadków przy istnieniu obawy rychłej śmierci spadkodawcy, w sytuacji kiedy z zeznań wnioskodawczyni wynika, że zmarły przed śmiercią wyraził swoją ostatnią wolę ustnie wobec kilku świadków, a jego wolą było powołanie do spadku w całości wnioskodawczyni;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci zaniechania wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia, albowiem przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków na okoliczność sporządzenia testamentu ustnego zostało zaniechane przez Sąd I instancji mimo takiego wniosku ze strony wnioskodawczyni.

Stawiając powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Do apelacji wnioskodawczyni dołączyła pismo z dnia 17 sierpnia 2012 r. stwierdzającego treść testamentu ustnego spadkodawcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

W świetle przytoczonych zarzutów podzielić należało wnioski skarżącej, że wydane w niniejszej sprawie rozstrzygnięcie w przedmiocie stwierdzenia nabycia praw do spadku było przedwczesne.

Zgodnie z art. 670 k.p.c. Sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą, w szczególności bada, czy spadkobierca pozostawił testament.

Obowiązek ustalenia, czy zachodzi dziedziczenie na podstawie ustawy czy też testamentu, Sąd realizuje niezależnie od treści złożonego wniosku przez wskazanych tamże spadkobierców, przypadających im - według twierdzeń wnioskodawcy - udziałów, a także tytułu powołania do spadku.

Z uwagi na okoliczności, jakie zostały ujawnione przez wnioskodawczynię dopiero w toku postępowania apelacyjnego, które Sąd II instancji z mocy art. 382 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zobowiązany był uwzględnić z urzędu, a mianowicie, że spadkodawca w obawie rychłej śmierci sporządził testament ustny w obecności trzech świadków, którego treść następnie została stwierdzona pismem, zachodzi potrzeba wyjaśnienia w świetle przesłanek z art. 952 § 1 i 2 k.c., czy spadkodawca taki testament, istotnie, sporządził i czy zachowane zostały wszystkie wymagania ustawy dotyczące zarówno formalnych przesłanek ważności jak i okoliczności pozwalających na skorzystanie z tej formy testamentu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy z mocy art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zaskarżone postanowienie uchylił i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Zgorzelcu do ponownego rozpoznania. Wyjaśnienie

w/w okoliczności wymaga bowiem rozpoznania istoty sprawy na nowo i przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy z urzędu zobowiązany będzie ustalić podstawę dziedziczenia - ustawową lub testamentową - w kontekście nowo powołanych okoliczności. Winien zatem zbadać, czy spadkodawca, istotnie, sporządził testament ustny oraz dokonać oceny jego ważności w świetle przesłanek z art. 952 § 1 i 2 k.c., w szczególności, czy w chwili jego sporządzenia zachodziła obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu było niemożliwe lub bardzo utrudnione, czy spadkodawca oświadczył swoją ostatnią wolę ustnie w obecności co najmniej trzech świadków oraz dokonać oceny pisma stwierdzającego treść testamentu ustnego.